

Vuonna 1988 tuli kuluneeksi 120 vuotta Yrjö Wichmannin (1868-1932) syntymästä. Hän oli vuosisadanvaihteen etevä fennougristi, "suurien kerääjien" aikakauden lahjakas edustaja, yksi historiallis-vertailevan permistiikan perustaista. Udmurttien ASNT:n tieteelliset piirit ovat muistaneet tämän päivän monin tavoin: sille oli omistettu vuorossa oleva II alueellinen symposiumi, nimellä "Permiläisten kielten murteet ja historia ja niiden suhteet muihin kieliin", jota järjestettiin 2.-3. maaliskuuta (korkeakouluopettajien kannalta parhaaseen aikaan) Udmurttien valtionyliopiston humanistisena tiedekunnassa. Wichmannin nimen sai kuulla näinä maaliskuun päivinä monta kertaa tasavallan radiosta ja televisiosta, sai lukea sekä udmurttien että venäjänkielisten lehtien sivuilta. Udmurttien ASNT:n ansioituneen kultturityöntekijän, A.A. Mitrofanovin toimesta järjestettiin symposiumin osanottajille sekä Iževskin ja koko tasavallan yhteisölle udmurttien folklori esitys, jossa esiintyi amatööri-ryhmiä Bol'soj Karlyganin kylästä (Marien ASNT:n Mari-Turekin piirikunta) sekä bessermanikylistä Šamardan (Jukamenskojen) ja Bol'saja Junda (Balezinin piirikunta) ja ryhmiä Udmurttien ASNT:n Alnašin, Glazovin ja muista piirikunnista, eli suunnilleen kaikilta paikkakunnilta, jossa suomalainen tiedemies oli viipynyt lähes sata vuotta aikaisemmin, tarkoituksenaan udmurttien kielen ja folklorin tutkiminen.

Yrjö Wichmann oli tuntenut myös käytännössä useampia suomalais-ugrilaisia kieliä (niiden joukossa myös udmurtin ja komin kieltä) ja oli kerännyt luotettavan kieliaineiston, näin on ymmärrettävä, että tekstikokoelmiensa, sanakirjajulkaisujensa ja monien merkittävien tutkielmansa kautta hänestä on tullut udmurttilaisen kielitieteen uranuurtaja, eteenkin sen sellaisilla osa-alueilla, kuten murretutkimus, historiallinen sanastotutkimus ja etymologia, muoto-oppi sekä permiläisten kielten suhteet muihin kieliin. Udmurttilaisen ja komilaisen kielitieteen mainitut ongelmat olivat myös permistien II. alueellisen symposiumin huomion keskikohteena, ottaen huomioon Wichmannilta saadun perinnön. Symposiumissa kuultiin 40 esitelmää tiedemiehiltä, jotka olivat saapuneet 8 eri kaupungista, pääasiallisesti

sellaisista, joista löytyvät nykyään permiläisen kielentutkimuksen keskuksat: Udmurtian valtioniopiston udmurttilaisen ja suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen laitos, NL:n Tiedeakatemian Iževskin tutkimuslaitoksen kielitieteen osasto, NL:n Tiedeakatemian Komien tutkimuslaitoksen kielitieteen osasto ja komilaisen ja suomalais-ugrilaisen filologian laitos Syktyvkarin yliopistossa. (Symposiumista yksityiskohtaisemmin ks. Кельмаков 1989).

Mainitun symposiumin esitelmät ovat muodostaneet pääasiallisesti kokoelmateoksemme "Permistiikka 2: Wichmann ja permiläinen filologia" perustan. Kirja ilmestyy siis Wichmannin syntymän 120. juhluvuoden kunniaksi. Teoksen kirjoutukset voidaan jakaa korkeasti kahteen ryhmään.

Ensimmäisen ryhmän muodostavat ne kirjoitukset, joissa käsitellään Wichmannin elämäntyön paikkaa ja merkitystä permiläisessä kielitieteessä, hänen osuutensa udmurttilaisen ja komilaisen kielitieteen erilaisten ongelmien ratkaisemisessa. Tähän kuuluu tutkimus Wichmannin töiden merkityksestä udmurtin kielen historiallisessa tutkimuksessa (V.K.Kelmakov), artikkeleit Wichmannin ensimmäisistä tutkimusmatkoista kahden "itäisen suomalaisen" kansan luo, tutkimustyön olosuhteista ja tuloksista udmurtin ja komin murretutkimuksen alalla (S.Csúcs, A.I.Turkin, B.Š.Zaguljajeva, V.P.Ovčinnikov), sekä kirjoitukset muutamista permistiikan osa-alueista, joita myös Wichmann oli käsitellyt: udmurtin (I.V.Tarakanov, S.V.Sokolov) ja komin (A.N.Rakin) kielen historiallisen ja normatiivisen sanasto-opin kysymyksistä, komin kielen nominien (G.A.Nekrasova) ja verbien (J.A.Cypanov) erilaisista muoto-opillisista ominaisuuksista, muutamasta kieliopillisesta ilmiöstä, jotka esiintyvät Wichmannin udmurttilaisissa kansanrunnousteksteissä (G.A.Ušakov). Tähän kuulunevat myös artikkelit, omistetut T.G.Aminoffille, joka oli Wichmannin edeltäjä udmurtin kielen tutkimisessa kentällä (V.K.Kelmakov) ja sille, joka oli udmurttilaisen perinteen mainitsema "suomalainen professori", jota aikaisemmin luultiin - väärin - Wichmanniksi (V.K.Kelmakov).

Toiseen ryhmään kuuluvat ne tutkimukset, jotka välittömästi eivät liity suomalaisen permistin elämäntyöhön, mutta niiden

välillä on olemassa kuitenkin sisäinen yhteys, yhteisen aiheen, samanlaisten kysymysten tai - mahdollisesti - samanlaisen tieteellisen menettelytavan kautta. Tähän kuuluvat siis sellaiset työt, joissa käsitellään komin (G.G.Baraksanov) ja udmurtin (V.N.Denisov) kielen normatiivisen ja historiallisen fonetiikan kysymyksiä; nykyisten permiläisten kielten ja murteiden kontaktit muihin kieliin ja murteisiin (F.S.Bajazitova, D.B.Ramazanova, R.G.Achmetjanov), sekä näiden kontaktien tulokset eri paikkakuntien paikannimistössä (L.Š.Arslanov, Z.P.Anufrieva, L.J.Kirillova). Käsitellään myös udmurtin ja komin deskriptiivisen ja historiallisen murre tutkimuksen kysymyksiä kielen eri tasoilla: muotoopissa (L.L.Karpova), tyyli-opissa (J.A.Jgušev) ja fraseologiaassa (V.P.Gubarev).

Mitä tulee aineiston laajuuteen, analyysin syvyyteen, eivät kaikki tämän teoksen kirjoitukset ole samaa tasoa, kokonaisuudessaan - minun mielestäni - ne antavat kuitenkin monipuolisen ja objektiivisen kuvan etevän suomalaisen tiedemiehen, Y.Wichmannin tieteellisestä työstä, hänen panoksestaan udmurttilaisen ja komilaiseen filologiaan ja hänen ajatuksensa luovasta kehittämisestä nykyajan permistiikassa. Kirjan toimituskunta kiittää sydämellisesti kaikkia, jotka ovat luovuttaneet tutkimuksiaan julkaistaviksi tässä teoksessa. Kiitollisuus kuuluu myös "Suomalais-ugrilaiselle Seuralle" saamistamme hyvin arvokkaasta valokuva - ja muusta aineistosta Yrjö Wichmannista ja muista suomalaisista permisteistä.

Venäjän kielestä käänttänyt
S.Csúcs